

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz

BK-VII.0520.53.2024
Warszawa, 14 marca 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 1316 złożoną przez Pana Posła Lucjana Marka Pietrzczyka w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w zakresie zmiany ustaw Kodeksu postępowania cywilnego, Kodeksu pracy, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i innych powiązanych tematycznie, w porozumieniu z Ministrą Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministrem Finansów, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Zakres egzekucji z wynagrodzenia za pracę należności innych niż alimentacyjne, uregulowany został w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465 – k.p.) – zob. art. 833 k.p.c.¹ oraz art. 87, 87¹ k.p.

Zgodnie z art. 87¹ § 1 pkt 1 k.p. wolna od potrąceń przy egzekwowaniu należności innych niż alimentacyjne, zasadniczo pozostaje kwota wynagrodzenia za pracę w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, przysługującego pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz wpłat dokonywanych do pracowniczego planu kapitałowego, jeżeli pracownik nie zrezygnował z ich dokonywania. Przywołany przepis ma charakter socjalny, pełni funkcję ochronną i jest instrumentem zabezpieczającym materialne interesy pracowników. Jest także wyrazem funkcji alimentacyjnej wynagrodzenia za pracę, które stanowi źródło utrzymania pracownika i jego rodziny.

W polskim systemie prawnym kategoria minimalnego wynagrodzenia stanowi ważne prawo ekonomiczne i socjalne, jest również ważną kategorią polityki społeczno-gospodarczej. Warto nadmienić, że w myśl art. 13 k.p. pracownik ma prawo do godziwego wynagrodzenia za pracę. Warunki realizacji tego prawa określają przepisy prawa pracy oraz polityka państwa w dziedzinie płac, w szczególności poprzez ustalanie minimalnego wynagrodzenia za pracę. W celu zabezpieczenia minimum płacowego ustalany jest minimalny poziom wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu

¹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r., poz. 1550 z późn. zm.).

pracy na warunkach wynikających z przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r., poz. 2207, z późn. zm.).

Niezależnie od powyższego, postulat zmian legislacyjnych, mających na celu umożliwienie prowadzenia egzekucji sądowej oraz administracyjnej należności innych niż alimentacyjne z minimalnego wynagrodzenia za pracę na analogicznych zasadach, jak obowiązujące w odniesieniu do świadczeń emerytalno-rentowych (tj. w wysokości 25 % wartości minimalnego wynagrodzenia za pracę), wydaje się warty rozważenia.

Ze sprawozdań statystycznych MS-Kom23 wynika m.in. wartość dokonanych dorocznie zajęć (w tym także zajęć wynagrodzenia za pracę) oraz efektywność egzekucji. Jak wskazano w tych zestawieniach, w 2019 r. dokonano 1.603.466 zajęć wynagrodzenia za pracę, wskutek których wyegzekwowano kwotę 2.832.059.867 zł. Natomiast w 2020 r. na podstawie 1.574.547 zajęć wynagrodzenia za pracę uzyskano jedynie kwotę 1.977.647.551 zł. W 2021 r. dał się zauważyć nieznaczny trend wzrostowy – bowiem na 1.677.452 zajęć wynagrodzenia za pracę, zdołano wyegzekwować należności o łącznej wartości 2.083.338.340 zł. W 2022 r. dokonano 1.617.885 zajęć wynagrodzenia za pracę, co pozwoliło na wyegzekwowanie kwoty 2.206.558.364 zł. Warto odwołać się także do liczb bezwzględnych. W tym kontekście wskazać należy, co następuje:

- w 2020 r. komornicy wyegzekwowali należności ogółem w kwocie 9.223.169.705 zł., z czego w ramach egzekucji z wynagrodzenia za pracę odzyskano 1.977.647.551 zł., tj. 21,44 %;
- w 2021 r. na łączną sumę 10.641.955.841 zł. wyegzekwowanych kwot, z wynagrodzenia za pracę zdołano odzyskać 2.083.338.340 zł., tj. 19,58 %;
- w 2022 r. natomiast, odzyskana ogółem przez komorników kwota wyniosła 11.678.477.556 zł., w tym kwota wyegzekwowana z wynagrodzenia za pracę wyniosła 2.206.558.364 zł, tj. 18,89 %.

Tym samym uzasadnione jest twierdzenie, że skuteczność kwotowa w zakresie egzekucji z wynagrodzenia za pracę (będącej przecież zasadniczym źródłem wpływów z egzekucji) rok do roku spada. Taki stan rzeczy zachodzi pomimo tego, że w skali makroekonomicznej odnotowuje się rekordowo niskie bezrobocie oraz znaczący wzrost wynagrodzeń. Stały i znaczący wzrost płacy minimalnej, jakkolwiek korzystny z perspektywy makroekonomicznej, stwarza ryzyko poważnych zaburzeń w przymusowym dochodzeniu świadczeń pieniężnych, skoro kwota wolna od zajęcia w egzekucji z wynagrodzenia za pracę i z innych świadczeń powtarzających się, których celem jest zapewnienie utrzymania albo stanowiących jedyne źródło dochodu dłużnika (art. 833 § 2¹ k.p.c.), a także w egzekucji z rachunków bankowych, jest powiązana z wysokością minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Obowiązujące rozwiązania przestają więc realizować pierwotnie cele związane ze zwolnieniem od zajęcia płacy minimalnej. Powoduje to, że osoby niewywiązujące się ze swych zobowiązań i doprowadzające do wszczęcia egzekucji przeciwko nim, przy tak wysokim poziomie ochrony, są w sytuacji uprzywilejowanej wobec pozostałych osób utrzymujących się z minimalnego wynagrodzenia, które dobrowolnie ponoszą koszty obsługi zaciągniętych zobowiązań (mając mniej dochodu rozporządzalnego na pozostałe wydatki).

Mając na względzie powyższe, zainicjowanie dyskusji co do zmian w systemie ograniczeń egzekucji jest celowe i pożądane – nie tylko z punktu widzenia wierzycieli i zwiększenia efektywności egzekucji, lecz – co najważniejsze – również z perspektywy zasad równości i sprawiedliwości społecznej. Pośrednio może to również wpłynąć pozytywnie na interesy fiskalne państwa i całą gospodarkę. Nowe przepisy powinny z jednej strony zagwarantować dłużnikowi środki pozwalające na zaspokojenie podstawowych potrzeb, z drugiej zaś – pozwalać na skuteczną egzekucję roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym w przypadku braku jego dobrowolnego spełnienia przez dłużnika. Proporcje między powyższymi sprzecznymi wartościami niewątpliwie ulegały zachwianiu w warunkach dynamicznego wzrostu wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Na tle wskazanej argumentacji uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej obecnie trwają prace związane z wypracowaniem stosownych rozwiązań mających na celu implementację do polskiego porządku prawnego wymogów przewidzianych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2041 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w UE. W trakcie podjętych prac legislacyjnych analizowana jest także kwestia zakresu potrąceń z wynagrodzenia.

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/